

COLUMN

Drs. H. Eversdijk

Haalt het CDA het jaar 2000?



Een coalitie met de sociaal-democraten. Lubbers gaat weg (de opvolging schijnt reeds in kannen en kruiken). De VVD scherpt het zwaard om CDA-ers weg te lokken. Op plaatselijk en regionaal niveau vinden liberalen en sociaal-democraten elkaar steeds vaker! Steeds meer niet-kerkgangers stemmen op het CDA. Haalt het CDA zodoende het jaar 2000? En welk CDA zal dat dan zijn?

De coalitie tot succes maken

Het antwoord op die vragen is moeilijk. Tien jaar is ook in de politiek nogal lang. En tien jaar geleden voorspelden velen voor het CDA een weliswaar langzame maar toch zekere dood. Anno 1990 is het CDA echter stevig verankerd in de Nederlandse politiek. Zo stevig, dat zelfs zonder noemenswaardig gemor vanuit de achterban van coalitiepartner gewisseld kon worden. Immers uit alle opiniepeilingen bleek, dat vele CDA-kiezers een voorkeur hadden voor regeren met de liberalen. Die voorkeur is uiteraard nu niet zomaar weg. Toch willen kennelijk ook de CDA-kiezers deze coalitie een kans geven. Het is nu aan kabinet en fracties om te bewijzen, dat samenwerken met de sociaal-democraten het land niet tot de rand van de afgrond brengt, zodat straks weer 'puin geruimd' moet worden. Het is met name aan kabinet en de CDA-fracties van Eerste en Tweede

Kamer om te bewijzen, dat juist nu niet alleen samenwerking met sociaal-democraten mogelijk is, maar in 's lands belang zelfs noodzakelijk. Vooral het kabinet zal moeten oppassen voor het wekken van overspannen verwachtingen en vooral de Tweede Kamerfractie van het CDA zal scherp moeten opletten of er niet van potverteren sprake is.

De start van het kabinet is moedgevend. Kok doet in zuinigheid niet voor Ruding onder. Hij is zuinig, maar niet gierig. Als hij dat beeld weet te bewaren, wordt hij bij CDA-ers even populair als Ruding was. Maar al direct dreigen met een kabinetscrisis nota bene in de Eerste Kamer is geen bewijs voor sterke argumenten! Zulke bedrijfsongevallen mogen toch eigenlijk niet voorkomen!

Lubbers weg, Brinkman komt

De minister-president bezorgde ons een kerst-verrassing. Over vier jaar wil hij weg! Hij had met die aankondiging beter nog wat kunnen wachten. Ook de keuze van de opvolger had hij, ook in het belang van die opvolger, beter te zijner tijd aan de partij kunnen overlaten. Dat was wel zo goed voor de interne democratie geweest. Maar we moeten ons in ieder geval voorbereiden op het post-Lubbers tijdperk. Dus komt de vraag: 'Is er nog een CDA na Lubbers'. Antwoord: 'Natuurlijk, 't zou te gek

zijn als een partij als de onze afhankelijk zou zijn van één man'. Daarom ook heeft Ruud Lubbers gelijk als hij stelt, dat ook uit democratische overwegingen het beter is om tijdig plaats te maken. Maar hoe dan ook, de electorale uitstraling van Lubbers is groot en we zullen er rekening mee moeten houden, dat we met hem op topniveau zitten. Vanuit dat gegeven echter is het voor alle CDA-ers een uitdaging om te laten zien dat het fort dat onder leiding van Lubbers werd gebouwd, behouden kan blijven. Elco Brinkman is nu enkele maanden aan het werk in de fractie en het gaat anders, maar zeker niet slechter. Als een Zeeuw dat zegt, zou ook gezegd kunnen worden: 'het kon minder' en dat betekent in rond Hollands: 'het gaat best'. Maar het moet nog wel tenminste vier jaar worden volgehouden; een niet geringe opgave!

De oppositie

De VVD scherpt het zwaard en D'66 wet het mes. Tot op heden stelden de aanvallen nog niet veel voor. De VVD is nog steeds niet op orde en D'66 weet met zijn houding nog niet goed raad. Maar dat zal niet meer zo lang duren en het zou buitengewoon dom zijn, om in de Tweede Kamer alleen met de macht van het getal de oppositie koest te willen houden.

Met mensen van het kaliber van Bolkestein en Van Mierlo moet je dat bezuren. Ik denk, dat we het met die oppositie nog knap moeilijk kunnen krijgen. De VVD zal (terecht) elke koerswijziging ten opzichte van Lubbers II scherp in de gaten houden en D'66 zal vooral inspelen op de moderne (of modernistische) situatie ten aanzien van het milieu. Met stemmingen in plaats van argumenten en een kwinkslag in plaats van een serieus debat zal het niet gaan! Trouwens, het kan beslist geen kwaad als, zeker bij zo'n grote coalitie, het dualisme weer wat meer uit de verf zou komen.

Plaatselijke en regionale situatie

Het CDA is vooral aan de basis ontstaan. In Den Haag heerst vaak teveel het: 'denken aan de top, de basis volgt wel'. Daarin konden we ons ook wel eens vergissen. Als de basis de indruk krijgt dat 'de top' uitgaat van: 'Denken doen wij wel, voeren jullie nou maar uit', dan komt er trammelant. Laat het CDA dus vooral de basis in de gaten houden. Juist aan de basis zien we trouwens op veel plaatsen 'iets moois' opbloeien tussen liberalen en sociaal-democraten. We moeten zeker niet denken, dat de Haagse coalitie ook zonder meer tot hechtere banden tussen PvdA en CDA op plaatselijk en regionaal niveau leiden. Ook daar komt een nieuwe generatie op die wel eens andere wegen wil inslaan. Het CDA moet dus overal op zijn tellen passen. Vanzelfsprekendheid is er op weg naar 2000 niet meer bij en dat is maar goed ook. Dat houdt ons wakker.

Christelijk/niet-christelijk

Steeds meer niet-kerkgangers stemmen op het CDA. Steeds meer niet-regelmatige kerkgangers zullen lid worden van het CDA. We zullen hoe je het ook wendt of keert te maken krijgen met de vraag: 'Hoe christelijk is het CDA?'. Voor mij is op dit terrein geen compromis mogelijk. Als het zout zijn kracht verliest, waarmee zal het gezouten worden? Als het CDA zijn 'C' verliest is de bestaansgrond weg. Die bestaansgrond is Gods gebod en Gods belofte, vastgelegd in het beginselprogramma. Al die niet-kerkgangers die op ons stemden deden dat ondanks het feit dat ze heel goed wisten dat de 'C' betekent: 'Christen'. En ze vonden dat kennelijk geen bezwaar. Sterker, ik meen dat zeer velen bewust of onbewust, gewild of ongewild toch willen leven en geregeerd willen worden naar een christelijk normen- en waardenpatroon.

Of ze nu de kerk vaak, weinig of nooit van binnen zien. Als het CDA dus water in de wijn gaat doen ten aanzien van de beginselen, dan is het afgelopen. Het zal dan

ook wel langzaam gaan, dat wel, maar wel heel zeker. Helaas gebruikte informateur Jan de Koning in zijn brief aan de Koningin de term 'Centrum-links'. Het ergste wat ons kan overkomen is dat de 'C' 'vertaald' gaat worden met 'Centrum' of 'Centraal' in plaats van 'Christen'.

Geen koudwatervrees

Een kritisch-solidaire houding doet het CDA geen kwaad. Sterker, die is nodig om stevig overeind te blijven. Hier en daar in het Haagse wereldje constateer ik soms een koudwatervrees. Alles wat dan maar even afwijkt van de officiële partij- of fractie-lijn wordt ontraden, of 'onverstandig' gevonden, of niet loyaal. Waarom toch? Zo'n grote partij, zo sterk verankerd in de samenleving, zoveel macht, zoveel invloedrijke posities! En dan bang voor een wat afwijkend geluid? Dat is toch een bewijs van zwakte. Laat de discussie in het CDA levend blijven, dan blijft het CDA levend en levendig. Bovendien mogen de volgende regels uit een beroemd gedicht van Jacob Cats: 'Als de most te nau bedwongen', tot lering en waarschuwing strekken:

Als een Koning vrije lieden
Op een ongewonnen voet
Uit een trotsen overmoet
Al te vinnigh wil gebieden
Daer en is geen twijfel aen
Of 'ten moet'en qualick gaen
Strenghe prinsen, harde vorsten
Die met al te nauwen bant
Drucken op het gansche lant
Doen het al in stukken borsten
Want een rijck van enkel dwang
Duurt gemeenlijck niet langh

Het CDA haalt 2000

Als het CDA de tekenen des tijds verstaat en als het CDA kans ziet als christen-democratische partij overeind te blijven, ook als de 'Stormwind om ons loeit', dan halen we zeker 2000 en ver daarna. Dan blijft het CDA de partij, die ernst maakt met Gods gebod ('Gij zult' en niet 'ik wil') en Gods belofte (wat een toekomst!). Dan blijft het CDA de partij die 'voor heel het volk' opkomt.

Afscheid

Dit was mijn laatste column als lid van de redactie. Gedurende enkele jaren hield ik de stoel in de redactie bestemd voor de fractievoorzitter 'warm'. Elco Brinkman gaat nu deze voor hem bedoelde zetel terecht bezetten. Hopelijk zal hij dit kritisch-solidaire en onafhankelijke gezelschap even sterk gaan waarderen als ik dat deed. Dat is in elk geval gunstig voor 'dualistisch' gedrag.

